

san a szerző elsődlegesen Andrássy Gyula gróf személyét emeli ki. A gazdasági felemelkedés bemutatása után azután a nemzetiségi kérdés alakulását elemzi. Bevezetőben idézi a horvát kiegészítést és az 1868-as nemzetiségi törvényt, majd kijelenti, hogy „a liberális nemzetiségi politika megbízható alapjává válás helyett az 1868-as törvény a magyarosítás eszközévé vált”. További elemzéssel mégis arra a következtetésre jut: „nagyon valószínűtlennek tűnik, hogy az 1867 és 1914 közti magyar politika, kíméletlen magyarosítási programja ellenére, felőssé tehető lenne azért, hogy a Monarchiát a pusztulás határára űzte volna”.

Az utolsó fejezet „a katasztrófa-hoz vezető úttal” foglalkozik. Ebben külpolitikai elemzést végez a szerző, mivel az előző belpolitikai elemzések szerint belső folyamatok nem okozhatták a kettős monarchia bukását. A külpolitikával kapcsolatosan elsősorban *Diószegi István* munkásságának eredményeire épít, ezen túlmenően azonban ismét erőteljesen kiemeli Andrássy Gyula gróf befolyását és irányító tevékenységének érvényesülését a orosz-francia háború és a boszniai-hercegovinai okkupáció időszakában, sőt elfogadja *Déczy János* nézetét, miszerint Andrássy „kétség-telenül a XIX. század egyik legjelentősebb államférfija”. A továbbiakban azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia az európai háború, vagy béke egyik tényezője volt-e. A német szövetségesnek tett állandó engedmények bemutatása mellett arra fektet nagy súlyt a szerző, hogy ábrázolja,

miként sikerült 1914-ig modus vivendit találni Oroszországgal is. Az ezirányú politikával való éles szakításként értékeli a Szerbiához intézett ultimátumot, amely egyenesen Oroszország támadását kívánta volna kiprovokálni. Ugyanilyen határozottan az a nézete, hogy „a háborúban szükséges rugalmasságot a legérzékenyebben az korlátozta”, hogy „a magyarok, mindenekelőtt Tisza, kemények maradtak, nem akartak sem föderalizmust, sem magyarországi választójogi reformot”. Ehhez hozzáteszi: „A magyar bürokrácia gondoskodott arról, hogy a magyar gabonatar-talékokkal először a magyar igényeket elégítsék ki. Így az osztrák kormány még erősebben a német függőségébe került.”

Az első világháborús vereség felidőzését követően a szerző azzal zárja művét, hogy „a -hanyatlás- fogalma félrevezető”, „a Habsburg-monarchia megszűnt, mert meghatározó háborút veszített el”, és „egyáltalán nem bizonyított, hogy a Monarchia bukásáért a nemzetiségi kérdés a felelős”, „a Monarchia valódi gyengesége katonai és pénzügyi természetű volt”, vagyis „ha ezeket sikerült volna kiküszöbölni, a Habsburgok története egészen más lett volna”. E végkövetkeztetés és az ehhez vezető, fentebb felidézett elemzések is igazolják a recenziens álláspontját: mihamarabb a legszélesebb magyar olvasóközönség kezébe kellene adni Alan Sked rendkívül figyelemreméltó, sajátos szemléletű könyvét.

Zachar József

NORMAN FRIEDMAN

DESERT VICTORY

The War for Kuwait

(*Naval Institute Press, Annapolis [Maryland], 1991. 345 o.*)

A második világháború óta eltelt korszak időrendben harmadik, az Egyesült Államok által vívott nagyobb háborújáról szóló művek közül minden bizonnyal ez a legalaposabb és adatokban leggazdagabb munka.

Mivel feltételezhető, hogy az olvasó ismeri az Irak ellen viselt háború főbb eseményeit, a

kötet legérdekesebb adataira igyekszem szorítkozni.

A szerző a kötet bevezetésében előadja, hogy e háborúban nem volt fokozatos eszkaláció. Első éjjel szétzúzták a légvédelmi rendszert, ezután már nyugodtan bombázhattak több, mint 40 napig. A győzelem méreteire jellemző, hogy magában a háborúban

kevesebb amerikai katonára vesztette életét, mint a szaúd-arábiai gyakorlatozás közben. Veszélytelenebb volt az amerikai katonák számára, mint az Egyesült Államok nagyvárosainak bizonyos részein sétálni.

Irak erejét túlbecsülték. Hittek Szaddam Husszein propagandájának. A Carter óta túlságosan az űrbeli eszközökre támaszkodó felderítés csak a járműveket tudta megszámlálni, az embereket nem, így több katonát feltételeztek, mint amennyi volt.

Szaddam jobban félt a belső ellenségtől, mint a külsőtől. A hadsereg az Irán elleni háború során meggyengült, s az esetleges katonai puccs veszélyét az iraki elnök a rivális nemzeti gárda erősítésével ellensúlyozta. Gyánakvása miatt a légierőt sem igyekezett nagyon erősíteni. Mély bunkerei saját légierője ellen is készültek.

A Kuvait elleni inváziót 3 gárdahadosztály végezte 300(?) harcokcsival; két páncélos- és egy lövészadosztály.

Miért nem hatolt be rögtön Szaúd-Arábiába is? Támadó harcokcsijai részben tönkrementek, logisztikája gyenge volt s úgy vélte, hogy Kuvait meghódítását a világ elfogadja, s nem kerül háborúba az Egyesült Államokkal. Szaúd-Arábia feltehetőleg a következő lépés lett volna, ha kuvaiti agresszióját annyiban hagyják. 12–18 hónapra lett volna szüksége, hogy atomfegyvert gyártson, s félt volt, hogy a világ olajának 50%-a a kezébe kerül.

A világ nagyhatalmai *nagyjából* egyetértettek Szaddam megfékezésével. A kis államok többsége azért tartotta tűrhetetlennek Kuvait lerohanását, mert ha azt eltűrik, a jövőben bármelyik nagyobb állam megsemmisíthette volna kisebb szomszédját. Így Irak mellett csak Kuba, Líbia, India(!), Jemen, Jordánia és a palesztinok foglaltak állást.

Fontos adat: Bush megígérte az Irakot bizonyos mértékig sajnáló (és Irántól féltő) arab szövetségeseinek, hogy azonnal leállítja a szárazföldi támadást, mihamarabb az utolsó iraki katonára elhagyta Kuvaitot. Az – egyébként logikus – Bagdad elleni menetelésről ezért nem lehet szó.

Nagyobb szárazföldi hadsereget légi bombázással nem lehet megállítani. Ha Szaddam rögtön megtámadja a Szaúd-Arábiát, legfeljebb atomfegyverrel lehetett volna megtorpanásra kényszeríteni. A jelen lévő repülőgéphordozók folyamatosan csak gépek tucatjaival tudtak volna bombázni, míg az egy-egy hajón tárolt – 2000 tonnányi – bomba ki nem fogy. Aztán haza kellett volna menniük új bombákért, tehát csak 5–7 napig harcolhattak volna egy-

folytában. (Addigra a repülőgépek hajtóanyaga is elfogott volna).

Augusztusban 3, szeptemberben 4 repülőgéphordozó-csoport volt jelen, s ősz végéig a légierő nagyobb részét ezek adták. Január 21-én már 6 csoport állt harcban.

Az Air Force átcsoportosítása elég gyorsan ment. Egy hónappal Kuvait lerohanása után ott volt már 400 harci és 200 támogató repülőgép, ez kb. 4–6 repülőgéphordozó kapacitásával egyenlő.

A szárazföldi erő felépítése lassabban ment. Az augusztus végén elhangzott harcias amerikai kijelentések Szaddam megtevesztését szolgálták, hogy erősebbnek vélje az amerikai hadsereget mint amilyen. Ebben a sajtó is segítette az amerikai vezetést.

Az 1990 őszén az öbölbe érkezett amerikai erők: két légiszállítású hadosztály; 2 tengerészgyalogos hadosztály, 1 gépesített lövészadosztály, 2 páncélos hadosztály.

Ez elég volt már a hatékony védekezésre, de (az akkori felmérések szerint) a támadásra nem, s egy november 6-án hozott döntés értelmében az öbölbe rendelték a két Nyugat-Európában állomásozó hadtest egyikét, amit Gorbacsov békepolitikája tett lehetővé.

A hatalmas tűzerejű VII. hadtest volt a szövetséges haderő fő támadást végző szárnyának döntő ereje (6000 lánctalpas és 59 ezer kerekkes járművel).

Szaddam az egész ősz folyamán abban bízott, hogy nem fogják megtámadni, ha ő nem támad, s belenyugszanak hódításába. Felvonult a kuvait-szaudi határon és a kuvaiti tengerparton; propagandája azt terjesztette, hogy egy ellene indított támadás rendkívül sok halottal járna. Bízott abban, hogy az USA ezt nem fogja vállalni. Biztatta őt a Vietnamból történt kivonulás 50 000 halott után, a Beirutból történt kivonulás, a teheráni túszzabadítási kísérlet kudarca, és az, hogy az USA nem támadta meg Kubát. Sok ágyúja és rakétája volt, s azt állította, hogy Irak 2 millió halottat is el tud viselni. Kérkedett fegyvereinek nagy számával, nem vette észre, hogy ennek folytán arzenáljának elpusztítása is fontos katonai céllá változott.

Az iraki sereget sokan harcedzettnek tekintették, s nem gondoltak arra, hogy ez harci fáradtságot is jelentett.

Az USA sem gondolt nagyon kevés sajtó halottra. Erre vall, hogy 16 099 hullazsákot rendelt, bár Szaddam szerint az Egyesült Államok nem bír el 10 000 halottat.

Irak egyre fokozta Kuvaitban állomásozó csapatainak számát, s a szövetséges felderítés január közepén az iraki erőt 520 000 főre

becsülte, 4300 harcokocsival, 2700 lövész-páncélossal és 3000 löveggel; mindezt a parancsnokságok azonosítása alapján. Később (1991 április!) úgy vélték, hogy nem voltak többben 300 000 főnél.

Szaddam úgy ítélte meg, hogy egy erős és mély frontvonal elég hosszú ideig megállíthatja a támadókat ahhoz, hogy tüzésége megtörje a támadást. A példa az 1943-as kurszki csata volt.

Az amerikai légierő támadásai egymagukban nem érthették volna el, hogy Irak feladja Kuvaitot: Aspin (Clinton azóta bukott hadügyminisztere) így gondolta. A bombázás hatása nem elhanyagolható, de korlátozott, a bombázás egymagában nem tud területet hódítani.

A gyors kuvaiti győzelemhez a hatalmas légi előkészítésen kívül a szárazföldi erők (az Army és a Marine) kiválóságára is szükség volt.

A katonai döntések többségét a helyszínen hozták, így nem is volt hír-kiszivárogtatás, ami igen fontos volt, mert a szárazföldi támadás *Schwarzkopf* tábornok terve alapján nagy félrevezetéssel folyt. Úgy tettek, mintha dél felől támadnának, s a fő támadás nyugat felől történt.

Powell vezérkari főnök eldöntötte, hogy *Schwarzkopfnak* lehetőleg minden kérését teljesíti, de nem mondják meg neki, hogyan harcoljon. Ez volt a helyes! Korábban az amerikai elnökök igyekeztek minden részletet maguk megparancsolni, mert a helyi parancsnokok döntéseit egy szovjet nukleáris támadástól félve veszélyesnek tartották.

Szaddam nem hitte, hogy megverhetik, s olyan tanácsadója sem volt, aki ezt meg merte volna neki mondani.

Az ultimátum január 15-én 24 órakor járt le, s a következő éjjelen hajnali 2 órakor megindult a támadás. 2.30 órakor már Bagdadot bombázták. A szirénák nem szólaltak meg, bár a légvédelmi lövegek tüzeltek. A centralizált légvédelmi rendszer összeomlott Irakban.

Irak légvédelmi rendszerének központjai mélyen az ország területén voltak. Ezért nem volt elég a határon felállított légvédelmi láncot áttörni. Ez az áttörés csak folyókat biztosított a támadó repülőgépeknek. Az irányítóközpontokat főként az F-117-es lopakodók pusztították el.

Az első éjszakai bombázások eredményeképpen a szövetséges bombázók közepes, vagy nagy magasságban majdnem mindenhová nyugodtan repülhettek.

Az iraki légvédelmi rakéták igen kevés szövetséges repülőgépet lőttek le. Igen kevés repülőgép veszett el. Vietnámban 2,6–3%-os volt a veszteség, itt 0,9%-os. A bombázást egy héttel meghosszabbította a rossz idő, s még egy

héttel az Izrael és Szaúd-Arábiát támadó Scud-ok elleni harc.

A kisérő gépeket végig használták, mert az iraki légierő néhány tucat gépének elvesztése után nem harcolt többé (egyetlen légi győzelmet sem aratott légi harcban), de nem is semmisült meg, bár kb. 150 gépe Iránba szökött.

A bombák egy része lézerirányítású precíziós fegyver volt, ilyeneket csak F-117/A, F-111 és F-15/E mintájú gépek hordozhattak, a többi nem. 284 Tomahawk robotrepülőgépet indítottak, ezek 80%-a ért el találatot.

A hidak rendszeres bombázása következtében (annak ellenére, hogy az irakiak a hidakat gyorsan helyreállították) a Kuvaitban lévő iraki haderő számára szállított utánpótlás a szükséges napi 20 000 tonnáról 2000 tonnára csökkent. Ennek következményeit nem kell magyarázni.

A Scud-ok vadászása a továbbiakban is lekötötte a bevetések 10%-át.

Senki sem tudhatta, mennyire törték meg a légitámadások az iraki hadsereget, de a szovjet vezetők sejtették, hogy a szárazföldi háborúban megalázó vereség várt volna rá.

Mivel az iraki légierő – ha nem is pusztult el – nem működött, iraki felderítés sem volt – így nem észlelték a nagy szövetséges átcsoportosítást, főként dél felől várták a támadást. Egy tengerészgyalogos hadosztály végig a szállítóhajókon maradván imitálta, hogy partra fog szállni, amit soha nem tett meg, és sok iraki erőt kötött le a déli tengerparton.

A XVIII. hadtest 500, a nagy VII. hadtest 300-nál több mérföldet mozdult nyugat felé.

A szárazföldi támadás kezdetekor a nyugati oldalon a balszárnyon a francia 6. könnyű hadosztály állt, jobbján az US XVIII. légi-szállítású hadtest, tőle jobbra a fő ütőerőt képviselő VII. hadtest, ettől jobbra az US 1. páncélos „lovás” hadosztály, majd az 1. brit páncélos hadosztály.

A déli fronton a balszárnyon az egyiptomi-szíriai erők álltak, tőlük jobbra az US 1. tengerészgyalogos hadosztály, tőle jobbra 5 szaúdi, kuvaiti, ománi és öbölbeli gépesített lövészdandár.

Az US 2. tengerészgyalogos hadosztály az 1. hadosztály háta mögött kezdte a támadást és annak balszárnyára zárkózott fel.

A támadás február 24-én kezdődött és gyorsan haladt előre. Sok iraki egység gyorsan megadta magát. Voltak, melyek erősen ellenálltak, és vereséget szenvedtek. Egy iraki kommandóegység pl. 4 óra hosszat ellenállt.

Az első napi célokat 12 óra alatt elérték. A VII. hadtest 24 óra alatt 80 mérföld mélyen hatolt be Irak területére.

Nehezebb dolga volt a déli kiegészítő támadást végrehajtó alakulatokban a harc fő terhet viselő két tengerészgyalogos hadosztálynak, mert viszonylag nagyobb erőket kellett leküzdeniük, s az őket segítő arab hadosztályok minősége nem érte el az amerikai-angol-francia szintet.

Az iraki hadsereg *elméleti* létszámának és nehéz fegyvereinek 1/4-ét pusztította el, vagy fogta el a két tengerészgyalogos hadosztály; a valóságban, mivel az iraki hadsereg tényleges létszáma az elméletinél kisebb volt, ennél is többet.

Az iraki hadsereg katonáinak dezertálása – mint később kiderült – 30–60%-os volt. Oka a szünet nélküli bombázás, mellyel szemben semmilyen ellenszertük nem volt, az éhezésszomjazás, a hiányos utánpótlás volt.

Kialakultak klasszikus páncélos csaták is. Az amerikai harckocsik már 3800 yardról észlelték az irakiakat, mielőtt még azok látták volna őket, s a komputerek jóvoltából már találatot tudtak elérni. Az iraki páncélosok (beleértve a T-72-eseket is), bár értek el néhány telitalálatot, nem tudták átlőni az M1A1-esek páncélját, emezek viszont 120-as lövegekkel minden további nélkül kilőtték a T-72-eseket is.

Az iraki lövegek közül csak azok egy része maradt meg, melyek hallgattak. Ha lőttek, a szövetséges tüzerek bemérték az iraki lövegek helyét és egy-két válaszlövessel elpusztították őket. Az irakiak többnyire csak akkor észlelték a támadást, ha harckocsijuk felrobbant.

A harcban elesett szövetséges katonák száma rendkívül csekély volt: 88 amerikai, 41 szövetséges arab, 16 brit, 2 francia. A 88 amerikaiból 28 egy Scud rakéta találatára következésképpen halt meg.

Az irakiak nem használtak vegyi fegyvert. Lehet, hogy felső parancsra vártak, ami nem jött meg, esetleg a parancsnokok saját csapataikat féltették a bejelentett megtorlástól, vagy – viseltes gázmaszkjaik miatt – saját harcanyagaiktól.

A szerző számos tanulságot von le az Öbölháborúból.

Hangsúlyozza a tengerészet jelentőségét, melynek használatához nem kell a szövetségesek jóváhagyása. E nagy győzelmet kisebb, de látványos sikerek előzték meg: (Libia: 1986; Perzsa-öböl: 1988; Panama: 1989).

Kiderült továbbá: jók a bonyolult fegyverrendszerek, s jó az emberanyag. A sivatagi terep ideális volt.

Több hónapig csak a repülőgéphordozók és a tengerészgyalogosok tartották vissza Szadamot.

Hangsúlyozza a Tomahawk-ok fontosságát és egy új távolfelderítő repülőgép rendszerbe állításának szükségességét.

Nagyon fontos volt a komputeres sűrű és erős hírközlő láncolata s a sok képzett kezelő.

A kötet felsorolja a szövetségesek összes fontos fegyvereit. Ezek közül megemlíthetjük, hogy az amerikai haderőben 1900 M1A1-es harckocsi volt (120-as löveggel) de a Szerző nem biztos benne, hogy valamennyi 105-ös löveggel bíró M1-est átalakították-e M1A1-esre. Ezenkívül szerepelt néhány száz M-60-as is, 105-ös löveggel. A lövészpáncélosok kb. fele Bradley volt – 2000 db.

A szárazföldi haderő állományában 10 me-revszárnyú repülőgép volt és 2378 helikopter, ebből 526 AH-64-es Apache.

Az összes fegyverben álló 193 000 tengerészgyalogosból 99 500 volt ott az öbölben.

A brit Challenger nehéz harckocsi (170 volt belőle) annyiban különbözik az M1A1-estől, hogy lövege nem sima, hanem huzagolt csövű, de nincs egészen integrált tűzvezető rendszere. Mindenesetre egy Challenger 5100 méterről lőtt ki egy iraki harckocsit.

Az öbölben levő fegyveres erőkből az Air Force 931, a tengerészet 395, a tengerészgyalogság 191 harci repülőgépet vonultatott fel, azaz összesen 1517-et, a brit légierő 70-et, a francia 49-et, a kanadai 26-ot, az olasz 10-et, a szaudi 201-et, a bahreini 30-at. Az iraki légierő 591 repülőgépet számlált.

Az amerikai tüzérség 155 és 203 mm-es lövegekből és MLRS rakétákból állt. Ez utóbbi különösen hatékonynak bizonyult. Egy ilyen rakétavető 12 rakétát tud kilőni gyors egymásutánban, 30 km távolságra; egy-egy rakétában 660 páncéltörő kispomba van. Az öbölháború során 10 000 „round”-ot adtak le az MLRS-sel.

Az iraki haderő halottjainak számát (a polgári lakosság veszteségét nem számítva) 100 000 főre teszik.

Az iraki csapatok megfélemlítése céljából 10 db 14 000 fontos területromboló bombát is bevetettek. Ez volt az egyik fenyegetés vegyi fegyver használatának esetére, a másik: a nukleáris ellencsapás. Ha máshol nem, a hajókon feltétlenül voltak nukleáris fegyverek.

A kiváló könyvet érdemes lenne magyar nyelvre fordítani.

Borosy András

TARTALOM

TANULMÁNYOK

LENKEFI FERENC	A lelkigondozás problémái a francia hadifoglyok körében Magyarországon, 1794–1795	3
BONHARDT ATTILA	A magyar hadifoglyok hazatelepítése az első világháború után. II. A magyarországi leszerelő táborok, 1919–1923	19
OKVÁTH IMRE	Hadseregfejlesztési elképzelések és a hadiipar kiépítésének megkezdése, 1947–1948	57

KÖZLEMÉNYEK

MOLNÁR ANDRÁS	Katonai karhatalom a reformkori megyegyűléseken	75
MERÉNYI-METZGER GÁBOR	A tizenhatodik aradi vértanú. Lenkey János tábornok emlékezete	88
BALLÓ ISTVÁN	A katonapolitikai elképzelések megvalósítása a Magyar Néphadsereg szárazföldi csapatainál, 1951–1953	121

MŰHELY

NÉGYESI LAJOS	A ménfői csata	136
---------------	----------------	-----

FORRÁSKÖZLEMÉNYEK

HUSZÁR JÁNOS	Egy pápai tüzér naplójából	147
--------------	----------------------------	-----

SZEMLE

FELICITAS SCHMIEDER	Europa und die Fremde. Die Mongolen im Urteil des Abendlandes vom 13. bis in das 15. Jahrhundert (<i>Veszprémy László</i>)	165
MICHAEL HOCHEDLINGER	Oberösterreich im Spanischen Erbfolgekrieg, 1702–1706 (<i>Zachar József</i>)	166
CHARLES-ALPHONS RAEUBER	Les renseignements, la reconnaissance et les transmissions militaires du temps de Napoleon à l'exemple de la troisième invasion du Portugal, 1810 (<i>Zachar József</i>)	168
HERMANN RÓBERT	A rendőrminiszter és a Zichy-gyémántok (<i>Lenkefi Ferenc</i>)	169
KISS VENDEL (Szerk.)	Komárom és Klapka György 1848/49-ben. Az 1. Komáromi Napok alkalmából rendezett tudományos konferencia előadásai (<i>Lenkefi Ferenc</i>)	170
ALAN SKED	Der Fall des Hauses Habsburg. Der unzeitige Tod eines Kaiserreiches (<i>Zachar József</i>)	172
NORMAN FRIEDMAN	Desert Victory. The War for Kuwait (<i>Borosy András</i>)	174

CONTENTS

STUDIES

FERENC LENKEFI	The Problems of Cure of Souls Among French Prisoners of War in Hungary, 1794–1795 - - - - -	3
ATTILA BONHARDT	Repatriation of Hungarian Prisoners of War After the Great War. II. The Demobilization Camps in Hungary, 1919–1923 - - -	19
IMRE OKVÁTH	Ideas on the Establishment of the Armed Forces and the Beginnings of the Development of War Industry, 1947–1948 -	57

PUBLICATTONS

ANDRÁS MOLNÁR	Military Force of Arms at the Meetings of the County Councils during the Reform Period - - - - -	75
GÁBOR MERÉNYI-METZGER	The Sixteenth Arad Martyr. In Remembrance of General János Lenkey - - - - -	88
ISTVÁN BALLÓ	Realization of Military Political Ideas at the Land Forces of the Hungarian People's Army, 1951–1953 - - - - -	121

WORKSHOP

LAJOS NÉGYESI	The Battle at Ménfő - - - - -	136
---------------	-------------------------------	-----

HISTORICAL COURCES

JÁNOS HUSZÁR	From the Diary of a Gunner from Pápa - - - - -	147
--------------	--	-----

REVIEW

FELICITAS SCHMIEDER	Europa und die Freden. Die Mongolen im Urteil des Abendlandes vom 13. bis in das 15. Jahrhundert (<i>László Veszprémy</i>) - - - - -	165
MICHAEL HOCHEDLINGER	Oberösterreich im Spanischen Erbfolgekrieg, 1702–1706 (<i>József Zachar</i>) - - - - -	166
CHARLES-ALPHONSE RAEUBER	Les renseignements, la reconnaissance et les transmissions militaires du temps de Napoleon à l'exemple de la troisième invasion du Portugal, 1810 (<i>József Zachar</i>) - - - - -	168
RÓBERT HERMANN	The Zichy-Jewels and the Police-Minister (<i>Ferenc Lenkefi</i>) - -	169
VENDEL KISS (Ed.)	Komárom and György Klapka in 1848–1849. A Collection of Papers Read on the Scientific Conference Organized on the Occasion of the 1st Komárom Days (<i>Ferenc Lenkefi</i>) - - -	170
ALAN SKED	Der Fall des Hauses Habsburg. Der unzeitige Tod eines Kaiserreiches (<i>József Zachar</i>) - - - - -	172
NORMAN FRIEDMAN	Desert Victory. The War for Kuwait (<i>András Borosy</i>) - - - -	174

TABLE DES MATIERES

ÉTUDES		
FERENC LENKEFI	Les problèmes du soin spirituel chez les prisonniers de guerre français en Hongrie, 1794-1795 - - - - -	3
ATTILA BONHARDT	Le rapatriement des prisonniers de guerre hongrois après la première guerre mondiale. II. Les camps de libération en Hongrie, 1919-1923 - - - -	19
IMRE OKVÁTH	Conceptions sur le développement de l'armée et l'ouverture de l'extension de l'industrie militaire, 1947-1948 - - - - -	57
COMMUNICATIONS		
ANDRÁS MOLNÁR	Le service d'ordre militaire aux assemblées provinciales à l'ère des réformes - - - - -	75
GÁBOR MERÉNYI-METZGER	Le seizième martyr d'Arad. Le souvenir du général János Lenkey	88
ISTVÁN BALLÓ	La réalisation des conceptions militaires-politiques chez les troupes au sol de l'Armée Populaire Hongroise, 1951-1953 - -	121
ATELIER		
LAJOS NÉGYESI	La bataille de Ménfő - - - - -	136
PUBLICATIONS DE SOURCES		
JÁNOS HUSZÁR	Du journal intime d'un artilleur de Pápa - - - - -	147
REVUE		
FELICITAS SCHMIEDER	Europa und die Fremden. Die Mongolen im Urteil des Abendlandes vom 13. bis in das 15. Jahrhundert (<i>László Veszprémy</i>) - -	165
MICHAEL HOCHEDLINGER	Oberösterreich im Spanischen Erbfolgekrieg, 1702-1706 (<i>József Zachar</i>) - - - - -	166
CHARLES-ALPHONSE REAUBER	Les renseignements, la reconnaissance et les transmissions militaires du temps de Napoléon à l'exemple de la troisième invasion du Portugal, 1810 (<i>József Zachar</i>) - - - - -	168
RÓBERT HERMANN	Le ministre de la police et les diamants de Zichy (Ferenc Lenkefi)	169
VENDEL KISS (Réd.)	Komárom et György Klapka en 1848-49. Les communications de la conférence scientifique organisée à l'occasion des 1 ^{ères} journées de Komárom (<i>Ferenc Lenkefi</i>) - - - - -	170
ALAN SKED	Der Fall des Hauses Habsburg. Der unzeitige Tod eines Kaiserreiches (<i>József Zachar</i>) - - - - -	172
NORMAN FRIEDMAN	Desert Victory. The War for Kuwait (<i>András Borosy</i>) - - - -	174

INHALT

STUDIEN

FERENC LENKEFI	Die Probleme der Seelsorge unter den französischen Kriegsgefangenen in Ungarn, 1794–1795 – – – – –	3
ATTILA BONHARDT	Die Heimbeförderung der ungarischen Kriegsgefangenen nach dem Ersten Weltkrieg. II. Die Abrüstungslager in Ungarn, 1919–1923 – – – – –	19
IMRE OKVÁTH	Pläne für die Armeerüstung und die Anfänge der Entstehung der Kriegsindustrie in Ungarn, 1947–1948 – – – – –	57

MITTEILUNGEN

ANDRÁS MOLNÁR	Die militärische Brachialgewalt in den ungarischen Komitatsversammlungen des Reformzeitalters – – – – –	75
GÁBOR MERÉNYI-METZGER	Der 16. Arader Märtyrer. Das Gedächtnis von János Lenkey –	88
ISTVÁN BALLÓ	Die Ausführung der militärpolitischen Pläne bei der Landstreitkräften der Ungarischen Volksarmee, 1951–1953 – –	121

WERKSTATT

LAJOS NÉGYESI	Die Schlacht von Ménfő – – – – –	136
---------------	----------------------------------	-----

QUELLENPUBLIKATIONEN

JÁNOS HUSZÁR	Aus dem Tagebuch eines Papaer Artilleristen – – – – –	147
--------------	---	-----

RUNDSCHAU

FELICITAS SCHMIEDER	Europa und die Fremden. Die Mongolen im Urteil des Abendlandes vom 13. bis in das 15. Jahrhundert (<i>László Veszprémy</i>) – – – – –	165
MICHAEL HOCHEDLINGER	Oberösterreich im Spanischen Erbfolgekrieg, 1702–1706 (<i>József Zachar</i>) – – – – –	166
CHARLES-ALPHONSE RAEUBER	Les renseignements, la reconnaissance et les transmissions militaires du temps de Napoleon à l'exemple de la troisième invasion du Portugal, 1810 (<i>József Zachar</i>) – – – – –	168
RÓBERT HERMANN	Der Polizeiminister und die Zichy-Diamanten (<i>Ferenc Lenkefi</i>)	169
VENDEL KISS (HG.)	Komárom (Komorn) und György Klapka in den Jahren 1848–1849. Vorträge der wissenschaftlichen Konferenz anlässlich der Veranstaltung „Erste Komorner Tage“ (<i>Ferenc Lenkefi</i>) – –	170
ALAN SKED	Der Fall des Hauses Habsburg. Der unzeitige Tod eines Kaiserreiches (<i>József Zachar</i>) – – – – –	172
NORMAN FRIEDMAN	Desert Victory. The War for Kuwait (<i>András Borosy</i>) – – – –	174

СОДЕРЖАНИЕ

СТАТЬИ

ФЕРЕНЦ ЛЕНКЕФИ	Проблеми духовной службы в кругу французских военнопленных в Венгрии в 1794-1795 гг. - - - - -	3
АТТИЛА БОНХАРДТ	Возвращение на родину венгерских военнопленных после первой мировой войны. II. Венгерские демобилизационные лагеря, 1919-1923 гг. -	19
ИМРЕ ОКВАТ	Концепции по развитию армии и начало строительства военной промышленности, 1947-1984 гг. - - - - -	57

ПУБЛИКАЦИИ

АНДРАШ МОЛЬНАР	Военная служба наблюдения за порядком на комитатских собраниях период реформ - - - - -	75
ГАБОР МЕРЕНЬИ-МЕЦСЕР	Шестнадцатый арадский мученик. Памяти генерала Яноша Ленкеи - - - - -	88
ИШТВАН БАЛЛЮ	Осуществление военно-политических замыслов в сухопутных войсках Венгерской Народной Армии, 1951-1953 гг.	121

МАСТЕРСКАЯ

ЛАЙОШ НЕДЬЕШИ	Битва при Менфё - - - - -	136
---------------	---------------------------	-----

ПУБЛИКАЦИЯ ИСТОЧНИКОВ

ЯНОШ ХУСАР	Из дневника одного артиллериста из г. Папа - - - - -	147
------------	--	-----

ОБЗОР

ФЕЛИЦИТАС ШМИЕДЕР	Europa und die Fremden. Die Mongolen im Urteil des Abendlandes vom 13. bis in das 15. Jahrhundert (<i>Ласло Веспреми</i>) - - - - -	165
МИХАЭЛ ОХЕДЛИНГЕР	Oberösterreich im Spanischen Erbfolgekrieg, 1702-1706. (<i>Йожеф Захар</i>) - - - - -	166
ШАРЛЬ АЛЬФОНС РОБЕР	Les renseignements, la reconnaissance et les transmissions militaires du temps de Napoleon à l'exemple de la troisième invasion du Portugal, 1810 (<i>Йожеф Захар</i>) - - - - -	168
РОБЕРТ ХЕРМАНН	Полицейский министр и алмазы Зичи. (<i>Ференц Ленкефи</i>) - - - - -	169
ВЕНДЕЛ КИШШ (редактор)	Г. Комаром и Дьёрдь Клапка в 1848-1849 году. Доклады I-й научной конференции, организованной по случаю Комаромских Дней. (<i>Ференц Ленкефи</i>) - - - - -	170
АЛЭН СКЕД	Der Fall des Hauses Habsburg. Der unzeitige Tod eines Kaiserreiches. (<i>Йожеф Захар</i>) - - - - -	172
НОРМАН ФРИДМАН	Desert Victory. The War for Kuwait. (<i>Андраш Бороши</i>) -	174

Helyreigazítás

Ez évi harmadik (szeptemberi) számunkban jelent meg *Lenkefi Ferenc* A lelkigondozás problémái a francia hadifoglyok körében Magyarországon, 1794–1795 című tanulmánya, melynek 13. oldalán, az első bekezdésben – feltehetőleg a számítógépen történt javítás sajnálatos eredményeképpen – 17 soron keresztül értelmetlen szöveg került kinyomtatásra.

Tisztelt szerzőnktől és olvasóinktól ezúton kérünk elnézést és az alábbiakban közöljük a helyes, 14 sornyi szövegrészt:

úgy gondolta, hogy Vernier a Temesváron megüresedett helyre kerül, míg az elhunyt du Hamel helyét üresen hagyva Aradon elegendő a korábban Temesváron 2. papként ténykedett Pellisot. Ezért a Bajorországból jött, eredetileg Aradra szánt Jacques maradjon Pesten, hogy a tábori kórházban működött, de betegsége miatt legyengült, s emiatt kilépni szándékozó lelkész helyén szolgáljon. Jourdain mint segítő (als Cooperator) Nagyváradra megy, míg Maillot-t Temesvárra, vagy Eszékre küldik, Buda belátása szerint. Így összesen 12 pap szolgálta a magyarországi helyszíneken. Fizetésüket, mivel a kincstárat nem terhelhetik, vagy az eddig rendelkezésre állt keret újraosztásával, vagy további egyházi anyagi hozzájárulással lehetne előteremteni. Wallis hozzátette, hogy Vernier, Jourdain és Maillot 16-án indul a Bánságba letelepítésre menő (valószínűleg emigráns – L. F.) francia családokkal együtt: „zur Ansiedlung in das Bannat abgehenden französischen Familien mitkommen werden.”⁶² Kavanagh mellékelten kapta meg az új lelkészek igazoló okmányait.⁶³

– A szerkesztőség –

Ára: 75,- Ft

Szerzőink figyelmét felhívjuk az alábbiakra:

1. A szerkesztőség csak olyan kéziratokat fogad el, amelyek megfelelnek az „első közlés” kívánalmainak.
2. A kéziratot három példányban kérjük a szerkesztőséghez eljuttatni, mellékelve – új szerző esetében – külön lapon a szerző nevét, lakcímét, esetleg telefonszámát, munkahelyét, beosztását és tudományos fokozatát.
3. Végleges szövegű kéziratokat kérünk, mert a korrektúrában változtatásokra (kiegészítésekre) már nincsen lehetőség.
4. A szerkesztőség optimális terjedelműnek az 1,5–2,5 íves kéziratot tekinti – a jegyzetapparátussal együtt. 3 ívet meghaladó tanulmányt technikai okok miatt nehezen tudunk közölni. (Egy ív: 32 géppel írt oldal, oldalanként 25 sorral, soronként 50 leütéssel.)
5. A kéziratok jobb kezelhetősége érdekében kérjük, hogy a másolatokat is az első példánnyal azonos – nem másoló – papírra gépeljék, normál, nem gyöngybetűs írógéppel. Az esetleges javításokat a második és harmadik példányra is kérjük rávezetni.
6. A kiemeléseket a szerző egyszer húzza alá, a kézirat lapjait folyamatosan és arab számokkal számozza, a jegyzeteket a kézirat végére helyezze, külön lapszámozással.
7. Az idegen nyelvű forrásokból az idézeteket általában magyarra fordítva kérjük, s csak olyan kivételes esetekben az eredeti nyelven is, amikor értelmezésük problematikus lehet.
8. A jegyzetapparátusban a jegyzetszámozás folyamatosan és arab számokkal történjék. A hivatkozott mű szerzőjének nevét egyszerű aláhúzással emelje ki a kézirat szerzője és pontosan tüntesse fel a levéltári, kéziratári és bibliográfiai adatokat.
9. Folyóiratunk az évszázadokat római számokkal jelöli. (Az idézetek, tanulmány- és könyvcímek kivételével.)
10. Recenziók esetében a cím mellett szükségesek a pontos bibliográfiai adatok és idegen nyelvű kiadványok esetén a cím magyar fordítása is. A recenziók terjedelme az öt kéziratoldalt lehetőleg ne haladja meg.
11. Nyomdatechnikai és terjedelmi okokból csak minimális illusztrációs anyagot fogadunk el. A szerző a számozott és címmel ellátott ábrákat, táblázatokat csatolja a kézirathoz, feltüntetve minden ábra és táblázat hátlapján a nevét és a kézirat címét, a kéziratban pedig a táblázatok és az ábrák helyét.